

B0462007 - HBJ

UDSKRIFT
AF
ØSTRE LANDSRETS DOMBOG

D O M

Afsagt den 5. februar 2019 af Østre Landsrets 24. afdeling
(landsdommerne Ole Dybdahl, Thomas Lohse og Caroline Østergaard Nielsen (kst.)).

24.afd. nr. B-462-18:

Λ
(advokat Jesper Rossau Jensen)

mod

X-advokater I/S
(advokat Kristian Svith)

Biintervenient: Alm. Brand A/S
(advokat Michael S. Wiisbye)

Københavns Byrets dom af 26. februar 2018 (BS 1 9C-3394/2016) er anket af Λ med endelig påstand om, at indstævnte, X-advokater I/S, skal betale 2.913.823,67 kr. med tillæg af procesrente fra sagens anlæg, subsidiært et mindre beløb.

X-advokater I/S har påstået stadfæstelse.

Biintervenienten, Alm. Brand A/S, er indtrådt i sagen i landsretten og har tilsluttet sig Λ's påstand.

Forklaringer

Der er i landsretten afgivet forklaring af C.

C har forklaret blandt andet, at hun var sagsbehandler på A's sag hos Alm. Brand. Udbetaling af mén godtgørelse til A den 11. november 2009 var baseret på Alm. Brands egen vurdering. Hun mener, at Alm. Brand efterfølgende sendte et brev, hvor de afslog erhvervsevnetabserstatning og yderligere mén godtgørelse. Det kan godt passe, at det var den 26. januar 2011.

A's advokat ønskede herefter sagen forelagt Arbejdsskadestyrelsen. Hun sendte derfor en anmodning om en vejledende udtalelse til Arbejdsskadestyrelsen. Det er sædvanligt, at Alm. Brand sender anmodningen, selvom det sker efter ønske fra skadelidte. Der var vist blandt andet uenighed mellem Alm. Brand og A om årsagssammenhæng. Efter modtagelsen af Arbejdsskadestyrelsens udtalelse anmodede A's advokat ensidigt Arbejdsskadestyrelsen om en revurdering. Hun skrev derfor brevet af 11. november 2013 til Arbejdsskadestyrelsen, idet det fortsat var Alm. Brands opfattelse, at der ikke var grundlag for erhvervsevnetabserstatning og yderligere mén godtgørelse. Faktisk fik A mindre ud af Arbejdsskadestyrelsens udtalelse, der fastslog méngraden til 15 %, men han havde allerede fået godtgørelse svarende til en méngrad på 8 %. Derfor mente Alm. Brand ikke, at der var mere i sagen, og at den var afsluttet. Hun skrev, at Alm. Brand var enige i Arbejdsskadestyrelsens udtalelse, hvilket ifølge hende kun kan læses således, at der ikke kom mere fra Alm. Brands side. Det var ikke ved dette brev, at Alm. Brand afslog erstatning, for det var, så vidt hun husker, blevet afslået ved et tidligere brev. Da A's advokat ensidigt anmodede om en revurdering, er det hendes opfattelse, at forældelsesfristen ikke blev suspenderet. Hun mener heller ikke, at Alm. Brand stiltiende accepterede en suspension af forældelsesfristen, for en skadelidt må gerne anmode Arbejdsskadestyrelsen om en ny udtalelse, hvilket Alm. Brand ikke kan hindre.

Hun sendte den 2. december 2014 en rykker til Arbejdsskadestyrelsen, hvilket alene var til internt brug med henblik på vurdering af, om sagen kunne lægges på arkiv. Alm. Brand havde på daværende tidspunkt fysiske sager, og afsluttede sager blev først sendt på fjernarkiv, når det var sikkert, at der ikke kunne ske mere i sagerne. Rykkeren blev ikke sendt til A's advokat. Normalt ville hun sende kopi af korrespondance til skadelidtes advokat, men det gjorde hun netop ikke i dette tilfælde, da hun anså sagen for afsluttet.

Hun mener ikke, at rykkeren indikerer et forhandlingsforløb. Hvis der havde været et forhandlingsforløb, ville Alm. Brand også have ønsket at blive løbende orienteret om blandt andet kommunale akter. Så vidt hun husker, hørte de først fra A's advokat ca. to år senere, hvilket ikke ville være sædvanligt, hvis der havde været tale om en uafsluttet sag. Skadelidte anmoder sædvanligvis om en suspensionsaftale, hvis der er noget Alm. Brand skal afvente.

Så vidt hun husker, fremsatte A's advokat ikke krav om erstatning for tabt arbejdsfortjeneste over for Alm. Brand. Hun var ikke involveret i A's arbejdsskadesag.

Procedure

A har i det væsentlige procederet i overensstemmelse med påstandsdokument af 20. december 2018, hvorefter fremgår blandt andet følgende:

”ANBRINGENDER I RELATION TIL FORÆLDELSE:

Appellanten gør til støtte for den nedlagte påstand overordnet gældende,

at appellantens krav efter trafikskaden den 5. februar 2009, forældede mens indstævnte varetog appellantens erstatningsretlige interesser overfor Alm. Brand.

Anbringender vedrørende suspension efter forældelseslovens § 21, stk. 5 om ”forhandling”:

at det i relation til om der forhandles efter forældelseslovens § 21, stk. 5, efter Højesteretspraksis, er afgørende om appellanten havde føje til at antage, at det ikke var nødvendigt at iværksætte retslige skridt eller indgå suspensionsaftale for at undgå forældelse. Med andre ord forudsætter indtrådt suspension af forældelse at Alm. Brand havde stillet appellanten i udsigt, at der kunne findes en løsning vedrørende betaling af erstatnings- og godtgørelseskrav, jf. blandt andet Højesterets dom – U.2018.1506H

at Alm. Brand ved meddelelsen om at Alm. Brand var enig i den vejledende udtalelse af den 10. september 2013 fra Arbejdsmarkedets Erhvervs sikring netop ikke stillede appellanten/indstævnte i udsigt, at der kunne findes en løsning vedrørende betaling af erstatnings- og godtgørelseskrav, men derimod meddelte Alm. Brand appellanten/indstævnte hvorledes Alm. Brand forholdte sig til den fremkomne vejledende udtalelse,

- at** appellanten forstod Alm. Brands meddelelse således, at Alm. Brand "lukkede sagen" / "at der ikke var mere at komme efter", jf. appellantens forklaring for byretten ...
- at** appellanten henset til, at appellanten forstod Alm. Brands meddelelse som, at Alm. Brand "lukkede sagen" / "at der ikke var mere at komme efter", forfulgte sine tab overfor Erstatningsnævnet efter tilskadekomsten den 27. september 2009,
- at** indstævntes skrivelse af den 12. januar 2016 til Alm. Brand ... netop illustrerer at indstævnte heller ikke forstod at Alm. Brand havde tilkendegivet overfor appellanten/indstævnte, at der kunne findes løsning vedrørende betaling af erstatnings- og godtgørelseskrav, jf. det fra indstævnte anførte:
- "... har De som reaktion alene i en skrivelse af 11/11 2013 meddelt Arbejdsskadestyrelsen, at De er enig i udtalelsen. ... De har således hverken modsat Dem revurderingen i Arbejdsskadestyrelsen, eller meddelt, at De betragtede sagen som afsluttet. Med denne handle måde har De, i hvert fald stiltiende accepteret sagens udsættelse på Arbejdsskadestyrelsens revurdering." (min understregning),
- at** indstævnte netop tilkendegiver, at Alm. Brand hverken skriftligt eller mundtligt har tilkendegivet, at der kan findes en løsning vedrørende betaling af erstatnings- og godtgørelseskrav, men at indstævnte er af den opfattelse at Alm. Brand derved at Alm. Brand ikke har modsat sig indstævntes ensidige anmodning til Arbejdsskadestyrelsen om en revurdering af den fremkomne vejledende udtalelse "stiltiende accepterede" sagens udsættelse på Arbejdsskadestyrelsens revurdering,
- at** Højesteret i U.2015.2445H ... har afgjort at en "stiltiende accept" foreligger, hvis skadevolder anmoder om en vejledende udtalelse, hvilket Alm. Brand i nærværende konkrete sag på ingen måde gjorde,
- at** indstævntes antagelse om at en part kan modsætte sig indhentelse af vejledende udtalelse eller i nærværende konkrete sag kan modsætte sig anmodning om revurdering af en vejledende udtalelse er forkert, jf. erstatningsansvarslovens § 10,
- at** det forhold at indstævnte ensidigt uden enighed med Alm. Brand den 30. september 2013 anmoder Arbejdsskadestyrelsen om at revurdere Arbejdsskadestyrelsens vejledende udtalelse af den 10. september 2013 ikke suspenderer forældelse, idet dette forudsætter at anmodningen om en revurdering sker i enighed mellem skadevolder og skadelidte eller dette er sket alene fra skadevolders side, jf. blandt andet U.2015.2445H ...,

- at** såfremt indstævnte antog parterne forhandlede kan det undre, at indstævnte ikke fandt anledning til at orientere Alm. Brand om afgørelserne den 7. november 2014... og 2. december 2014 ... da disse fremkom, særligt når disse afgørelser pegede på at tilskadekomsten den 5. februar 2009 var symptomgivende for appellants tab,
- at** indstævntes totale tavshed fra den 30. september 2013 til den 18. november 2015 tydeliggør, at der ikke har fundet realitetsforhandlinger sted efter fremkomst af vejledende udtalelse den 10. september 2013, se blandt andet Østre Landsrets dom af den 16. september 2016 ...,
- at** det sammenfattende i forhold til forældelseslovens 21, stk. 5 er appellants synspunkt, at forældelse vedrørende krav i sagen er forældet 1 år fra Alm. Brands meddelelse af stillingtagen i sagen, den 11. november 2013
...

Anbringender vedrørende suspension efter forsikringsaftalelovens § 29, stk. 5 om "afvisning":

- at** forsikringsaftalelovens § 29, stk. 5 skal ifølge lovforarbejderne sikre, at der ikke kan indtræde forældelse mens en sag er under behandling ved et forsikringsselskab,
- at** efterfølgende Alm. Brand meddelte at de var enige i den fremkomne vejledende udtalelse af den 13. september 2013, da har der ikke foregået nogen behandling hos Alm. Brand eller for så vidt korrespondance mellem indstævnte på den ene side og Alm. Brand på den anden side i 2 år og 2 måneder, før indstævnte den 18. november 2015 retter henvendelse til Alm. Brand, uagtet indstævnte med de løbende afgørelser fra Arbejds-skadestyrelsen og Ankestyrelsen burde havde orienteret Alm. Brand herom da disse afgørelser fremkom, hvis indstævnte anså at Alm. Brand fortsat behandlede sagen,
- at** Alm. Brands reaktion på indstævntes henvendelse den 18. november [2015] kort og præcist var tilbagemelding om, at sagen var forældet. Alm. Brand fandt ikke anledning til at efterspørge materiale af nogen art, men fandt alene anledning til at meddele at sagen var forældet, jf. forskellen fra nærværende konkrete sag med U.2016.133/2H ... og Højesterets dom af den 18. december 2018 ...
- at** det sammenfattende i forhold til forsikringsaftalelovens § 29, stk. 5 er appellants synspunkt, at Alm. Brand den 11. november 2013 afviste

krav i sagen og ikke har foretaget nogen behandling efterfølgende, og krav i sagen er forældet 1 år fra Alm. Brands afvisning.

Ad) Bilag C ...

Særskilt skal det i relation til indstævntes efterrationalisering om, at Alm. Brands skrivelse den 2. december 2014 til Arbejdsskadestyrelsen, jf. bilag C ... er udtryk for at der ikke er indtrådt forældelse gøres gældende,

at der med Alm. Brands skrivelse den 2. december 2014 der alene er tilgået Arbejdsskadestyrelsen, ikke kan indfortolkes andet i Alm. Brands skrivelse den 11. november 2013 ... end det der rent faktisk står i skrivelsen af den 11. november 2013,

at indstævnte ved skrivelse den 12. januar 2016 ... netop tilkendegiver at Alm. Brands skrivelse den 11. november 2013 ... ikke anfører noget som stillede indstævnte i udsigt, at der kunne findes en løsning vedrørende betaling af erstatnings- og godtgørelseskrav. Indstævnte har ved sin tilkendegivelse den 12. januar 2016 ... over 2 år efter Alm. Brands skrivelse af den 11. november 2013 ... ikke kunne kommet på andet end, at Alm. Brands skrivelse den 11. november 2013 ... indeholdt en "stiltiende accept" på afbrydelse af forældelse,

at appellanten i øvrigt kan tiltræde de anbringender Alm. Brand (Biintervenienten) gør gældende i relation til bilag C ...

Ad) Forældelseslovens § 3, stk. 2

Særskilt skal det vedrørende indstævntes synspunkt om udskydelse af forældelse vedrørende erstatning for tabt arbejdsfortjeneste, jf. forældelseslovens § 3, stk. 2 gøres gældende,

at appellanten/indstævnte ikke var ubekendt med, at Alm. Brand var skyldner i forhold til krav på erstatning for tabt arbejdsfortjeneste,

at appellanten i besvarelse til Arbejdsskadestyrelsen i forbindelse med Arbejdsskadestyrelsen behandling af den fælles anmodning om en vejledende udtalelse angiver følgende gener efter trafikskaden ...:

- vedvarende hovedpine
- depressiv
- korttidshukommelsestab
- søvnproblemer
- svimmelhed

- kvalme
 - ændret væremåde
 - tinnitus
- at** appellanten, alene begrundet i gener fra trafikskaden, får tilkendt fleksjob den 11. april 2012
- at** henset til konklusionen i den fremkomne vejledende udtalelse og fordi Alm. Brand afviste betaling af yderligere krav, forfulgte appellanten sit krav på mistet indtægt via Erstatningsnævnet som behandlede overfaldet appellanten var ude for på arbejde den 27. september 2010 og fik dækket erstatning for tabt arbejdsfortjeneste vedrørende perioden 1. september 2011 – 30. november 2013, hvilket dog ikke kan sidestilles med at appellanten/indstævnte var ubekendt med eksistensen af Alm. Brand som ansvarsforsikringsselskab.

ANBRINGENDER I RELATION TIL ÅRSAGSSAMMENHÆNG:

Særligt i forhold til årsagssammenhæng mellem det af appellanten fremsatte krav på erhvervsevnetabserstatning samt kravet på erstatning for tabt arbejdsfortjeneste og tilskadekomsten den 5. februar 2009 gøres det gældende,

- at** der skal lægges vægt på afgørelsen om fleksjob ... og arbejdsevnevurderingsjournalen ...

Under konklusionen i arbejdsevnevurderingsjournalen anføres blandt andet:

"Det vurderes, at der er tale om begrænsninger pga kronisk hovedpine, kognitive vanskeligheder i form af opmærksomheds- og koncentrationsproblemer, indlærings- og hukommelsesproblemer, lud og lys overfølsom, tinnitus, samt reduceret psykomotorisk tempo. Det vredees at tilstanden er forening med postcommotionelt syndrom. Han er plaget af kronisk hovedpine af invaliderende karakter og når han udsættes for pres, intensiveres hovedpine. Han lider også af svimmelhed og tendens til mavesmerter. Han er også meget stresssensitiv."

Af ovennævnte fremgår, at det særligt er hovedpinen og følgerne af hovedpinen, som er årsag til appellantens nedsatte arbejdsevne.

I relation hertil skal der særligt lægges vægt på Retslægerådets svar på spørgsmål 1 ...:

"Siden uheldet har han ifølge medsendte vedvarende haft varierende grad af hovedpine og nakkesmerter ledsaget af tilfælde med svimmelhed, tinnitus, og nedsat hukommelse- og koncentrationsbesvær."

Endvidere skal der lægges vægt på Retslægerådets svar på spørgsmål 4 ...:

"Hukommelses- og koncentrationsgener er ofte forekommende i sammenhæng med hovedpineklager og smerter. Der henvises i øvrigt til den neuropsykologiske erklæring (bilag a)."

Herudover skal der lægges vægt på Retslægerådets svar på spørgsmål 5 ...:

"Generne har været varierende, således som det er sædvanligt ved smerter. De tilsendte sagsakter tillader ikke en yderligere beskrivelse. Ved indlæggelse i ... i februar 2010 beskrives smerter ved højre øje. Der er ikke oplysninger om eventuelt andre årsager til generne end følgerne af en ulykke."

at der ikke er forhold der tilsiger at den vejledende udtalelse af den 22. december 2015... fra specialistmyndigheden Arbejdsmarkedets Erhvervs-sikring skal tilsidesættes. Der henvises i relation til erhvervsevnetab til følgende:

"Det er vores vurdering, at årsagen til det arbejdsmæssige funktionsniveau i det væsentligste skyldes hovedpinegener efter aktuelle ulykke."

og

"Vi er opmærksomme på, at A også har betydelige psykiske symptomer efter begge ulykker. Vi har imidlertid lagt vægt på, at der under afklaringsforløbet ikke har været skånebehov på grund af psykiske gener. Begrænsningerne har i det væsentligste været begrundet i de betydelige hovedpinegener."

A's erhvervsevnetab skyldes derfor helt overvejende følgerne af en ulykke den 5. februar 2009."

at der under sagens behandling for Landsretten fremkom vejledende udtalelse ..., som indstævnte ensidigt havde iværksat indhentet. Arbejdsmarkedets Erhvervs-sikring har med den indlagte forudsætning fra indstævntes side om at der ikke er årsagssammenhæng imellem appellan- tens psykiske gener og uheldet den 5. februar 2009 igen udtalt at erhvervsevnetab efter tilskadekomsten den 5. februar 2009 udgør 65 %,

at der tillige i relation til årsagssammenhæng skal lægges vægt på at Ankestyrelsen ved afgørelse den 2. oktober 2015... afviste, at appellanten i relation til tilskadekomsten 27. september 2009 var berettiget til erstatning for tab af erhvervsevne efter arbejdsskadesikringsloven.

herunder bemærkes særskilt,

at Arbejdsskadesikringslovens § 12, stk. 2 bestemmer følgende:

"Et påvist tab af erhvervsevne, et varigt mén eller en persons død anses for at være en følge af arbejdsskaden, medmindre overvejende sandsynlighed taler herimod, eller andet er fastsat i denne lov."

Særligt i forhold til årsagssammenhæng mellem det af appellanten fremsatte krav på méngodtgørelse og tilskadekomsten den 5. februar 2009 gøres det gældende,

- at der skal særligt lægges vægt på den vejledende udtalelse af den 22. december 2015 ... fra specialistmyndigheden, Arbejdsmarkedets Erhvervs sikring, hvor méngraden efter tilskadekomsten den 5. februar 2009 vurderes til 15 %.”

X-advokater I/S har det væsentlige procederet i overensstemmelse påstandsokument af 14. december 2018, hvoraf fremgår blandt andet følgende:

”1. Det bestrides, at appellanten har godtgjort et ansvarsgrundlag

Forudsætningen for, at indstævnte kan blive dømt erstatningsansvarlig overfor appellanten, er, at appellanten godtgør, at der indtrådte forældelse for appellants evt. krav mod biintervenienten, mens indstævnte repræsenterede appellanten. Det bestrides af følgende årsager, at appellanten har godtgjort dette:

1.1 Vedrørende samtlige erstatningskrav

1.1.1 Juridisk grundlag

Forsikringsaftalelovens § 29, stk. 5, 1. pkt. lyder således:

”Er en skade inden forældelsesfristens udløb anmeldt til selskabet, indtræder forældelse af krav, som skaden giver anledning til, tidligst 1 år efter selskabets meddelelse om, at det helt eller delvis afviser kravet ” (min understregning).

Af lovforslag nr. 166 af 28. februar 2007 om Ændring af forskellige lovbestemmelser om forældelse af fordringer m.v. fremgår følgende af de almindelige bemærkninger afsnit 3.2.2 (vedrørende ændring af Forsikringsaftalelovens regler):

”Justitsministeriet er enig i, at forsikringsområdet karakteriseres af en særlig nem adgang til afbrydelse af forældelsen ved krav mod forsikringsselskaber i anledning af skader. Det er således ikke hensigtsmæssigt, at forsikringstagere og sikrede skal være opmærksomme på, at der kan indtræde forældelse, mens en sag er under behandling ved et forsikringsselskab. Det er imidlertid Justitsministeriets opfattelse, at det fristafbrydende tidspunkt bør fastlægges til tidspunktet for anmeldelsen af skaden, der ligger til grund for kravet. Dette tidspunkt vil efter Justitsministeriets opfattelse give anledning til færre tvivlsproblemer end tidspunktet for fremsættelsen af et konkret krav. Forsikringstageren eller den sikrede vil i mange tilfælde først være i stand til at fremsætte et konkret krav mod forsikringsselskabet, når der er foretaget nærmere undersøgelser, som i praksis ofte gennemføres af forsikringsselskabet.”

Af lovforslagets særlige bemærkninger til Forsikringsaftalelovens § 29, stk. 5, 1. pkt. fremgår følgende:

”Virksomheden af afbrydelsen vil være, at forældelse tidligst indtræder ét år efter selskabets meddelelse om, at kravet helt eller delvist afvises. I det omfang kravet kun afvises delvist, gælder stk. 5, 1. pkt., for den afviste del.”

Det fremgår af U2016.133/2H, at der skal ske en decideret afvisning overfor den erstatningsøgende.

Forældelseslovens § 21, stk. 5 lyder således:

”Er der inden forældelsesfristens udløb indledt forhandlinger om fordringen mellem skyldneren og fordringshaveren, eventuelt under medvirken af en uafhængig tredjemand, indtræder forældelse tidligst 1 år efter det tidspunkt, hvor forhandlingerne må anses for at være afsluttet.”

Af lovforslag nr. 165 af 28. februar 2007 om forældelse af fordringer (forældelsesloven) fremgår følgende af bemærkningerne til § 21, stk. 5:

”Tillægsfristen på 1 år regnes fra forligsforhandlingernes afslutning. Mens kreditor som udgangspunkt har bevisbyrden for, at der er indledt forhandlinger, vil skyldneren som udgangspunkt have bevisbyrden for, at forhandlingerne er afsluttet på et bestemt tidspunkt, og skyldneren bør derfor udtrykkeligt tilkendegive, hvornår den pågældende anser forhandlingerne for afsluttet. I praksis vil det kunne forekomme, at forligsforhandlingerne blot glider ud og ikke afsluttes udtrykkeligt, og i et sådant tilfælde må fristen regnes fra den sidste kommunikation mellem parterne, der har karakter af egentlige forhandlinger” (min understregning).

De ovenfor citerede forarbejder til Forsikringsaftaleloven og Forældelsesloven samt retspraksis tilsiger, at en afvisning af et krav eller af yderligere forhandling herom skal ske direkte overfor den erstatningsøgende og være udtrykkelig, for at afvisningen får forældelsesmæssig betydning.

1.1.2 Sagen konkret

- Appellantens skade var ubestridt anmeldt til biintervenienten inden forældelsesfristens udløb, og der var ubestridt igangsat et forhandlingsforløb vedrørende appellantens erstatningskrav ...

Forældelsesfristen var derfor afbrudt, inden forældelse indtrådte.

- Biintervenienten udbetalte i 2009 til appellant en a conto godtgørelse for 8 % varigt mén pga. hørenedsættelse...
- Det var biintervenienten, der i første omgang anmodede Arbejdsskade styrelsen om en vejledende udtalelse...
- I skrivelse af 7. april 2011 ... gjorde indstævnte Arbejdsskade styrelsen opmærksom på, at en neuropsykologisk undersøgelse kunne være relevant.

- Arbejdsskadestyrelsen forholdt sig i udtalelse af 10. september 2013 ... ikke konkret til, om appellanten ved uheldet d. 5. februar 2009 blev påført et psykisk varigt mén.

Arbejdsskadestyrelsen vurderede modsat biintervenienten, at der ikke var årsagssammenhæng mellem appellantens hørenedsættelse og uheldet i 2009.

- Indstævntes skrivelse af 30. september 2013 til Arbejdsskadestyrelsen ..., hvori der anmodes om en revurdering, er i følgeskrivelsen fra appellanten konkret begrundet med, at Arbejdsskadestyrelsen ikke havde forholdt sig til, om appellanten pådrog sig psykiske gener ved uheldet i 2009.

Endvidere henvises der i skrivelsen til bl.a. en psykiatrisk speciallægeerklæring, som ikke indgik i Arbejdsskadestyrelsens første udtalelse.

Der var således helt konkrete årsager til, at appellanten anmodede Arbejdsskadestyrelsen om en revurdering. Årsager der bl.a. var begrundet i relevant lægeligt materiale, som Arbejdsskadestyrelsen ikke havde fået forelagt.

Der var med andre ord ikke tale om en anmodning om revurdering på samme grundlag.

Det er for så vidt angår indstævntes skrivelse af 30. september 2013... vigtigt at holde sig for øje, at denne blev afgivet på et tidspunkt, hvor forældelsesfristerne af *andre* årsager var afbrudt, jf. ovenfor. Anmodningen om revurdering skulle derfor ikke tjene som selvstændigt grundlag for at afbryde forældelsesfristerne.

- Biintervenienten tilkendegav i skrivelse af 11. november 2013 til Arbejdsskadestyrelsen..., at biintervenienten var "*enige i Arbejdsskadestyrelsen vejledende udtalelse af 10. september 2013*".

Allerede fordi skrivelsen ikke var stilet til appellanten/indstævnte, er den ikke udtryk for en afvisning overfor appellanten, jf. U2016.133/2H. Det giver ikke mening, at biintervenienten kommunikerede overfor Arbejdsskadestyrelsen, hvis biintervenientens reelle hensigt var at afvise sagen overfor appellanten.

Indholdsmæssigt kan skrivelsen heller ikke anses for at have en sådan klarhed, at det på baggrund af denne måtte stå indstævnte klart, at der – uanset hvad Arbejdsskadestyrelsen måtte komme frem til i deres revurdering – ikke var udsigt til at finde en udenretlig løsning på sagen.

Dette så meget desto mere, når der henses til det ovenfor beskrevne forløb, hvor biintervenienten ved sin egen vurdering af sagen netop ikke havde været enig med Arbejdsskadestyrelsen, og da der var helt centrale lægelige bilag, som ikke var indgået i Arbejdsskadestyrelsens sagsbehandling.

Skrivelsen kan bedst læses derhen, at biintervenienten (stiltiende) accepterede genforelæggelsen – og dermed at sagsbehandlingen skulle afvente Arbejdsskadestyrelsens revurdering – men at biintervenienten i øvrigt mente, at Arbejdsskadestyrelsen burde komme frem til samme resultat som i første udtalelse.

At dette var biintervenientens reelle hensigt på det tidspunkt, bestrykes også af, at biintervenienten i skrivelse af 2. december 2014 anmodede Arbejdsskadestyrelsen om en status i sagen. Der synes ikke at være nogen fornuftig grund hertil, hvis biintervenienten reelt var af den opfattelse, at de i skrivelsen 11. november 2013 havde afvist sagen overfor appellantens. Igen er biintervenientens handlemåde fornuftsstridig, hvis deres skrivelse af 11. november 2013 var udtryk for en afvisning af sagen overfor appellantens.

Det bestrides, at biintervenientens interne ”rutiner” har nogen relevans i forhold til det ovenfor anførte.

- Først i skrivelsen af 8. december 2015 afviste biintervenienten appellantens krav og yderligere forhandling herom direkte overfor appellantens/indstævnte og med sådan udtrykkelighed, som kræves efter Forsikringsaftalelovens § 29, stk. 5 og Forældelseslovens § 21, stk. 5.

Det er værd at bemærke, at biintervenienten i denne skrivelse – hvor hensigten utvivlsomt var at afslutte sagen – netop anførte, at ”vi betragter herefter sagen for afsluttet”. Havde hensigten været det samme med skrivelsen af 11. november 2013 var samme klare sprogbud formentlig anvendt deri.

Forældelse indtrådte derfor som udgangspunkt et år efter skrivelsen af 8. december 2015, dvs. 8. december 2016. Indstævnte er ikke ansvarlig for, at denne frist evt. ikke blev afbrudt overfor biintervenienten, idet appellantens i det meste af 2016 var repræsenteret ved appellantens nuværende advokat.

1.2 Særligt vedrørende erstatning for tabt arbejdsfortjeneste

Udover ovennævnte, er der, for så vidt angår appellantens krav på erstatning for tabt arbejdsfortjeneste, endnu en årsag til, at dette krav ikke er forældet:

Det sygdomsforløb, der førte frem til, at appellantens blev afskediget i 2011, og hvorefter kravet på erstatning for tabt arbejdsfortjeneste opstod, blev direkte udløst af arbejdsskaden/overfaldet i oktober 2010.

Dette blev accepteret af Erstatningsnævnet, der som følge heraf betalte appellanten erstatning for tabt arbejdsfortjeneste og godtgørelse for svie og smerte for perioden 1. september 2011 til 30. november 2013. Der var således intet, der indikerede, at kravet skulle henføres til uheldet i 2009.

Appellanten var derfor i utilregnelig uvidenhed om, at et eventuelt krav på erstatning for tabt arbejdsfortjeneste skulle henføres til uheldet i 2009. Denne utilregnelige uvidenhed varede indtil i hvert fald 30. november 2013 (datoen hvor Erstatningsnævnet stoppede med at betale erstatning for tabt arbejdsfortjeneste) og muligvis længere. Forældelse for dette krav indtrådte derfor tidligst i november 2016, jf. Forældelseslovens § 3, stk. 2 og U2006.2535II.

Appellanten havde heller ikke på et tidligere tidspunkt anledning til at rejse et erstatningskrav for tabt arbejdsfortjeneste overfor biintervenienten, da appellants tab blev dækket af Erstatningsnævnet, jf. U2014.3729II.

På dette tidspunkt – november 2016 – var appellanten repræsenteret af appellants nuværende advokat, hvorfor indstævnte ikke kan være ansvarlig for, hvis forældelsesfristen for dette krav ikke blev afbrudt overfor biintervenienten.

...”

Alm. Brand A/S har i det væsentlige procederet i overensstemmelse med sammenfattende processkrift af 21. december 2018, hvoraf fremgår blandt andet følgende:

”For så vidt angår den del af tvisten mellem A og X-advokater I/S, der angår spørgsmålet om forældelse, gør Alm. Brand A/S på denne baggrund følgende gældende.

1. Der er ikke grundlag for byrettens antagelse om, at A's erstatningskrav ikke skulle være forældet, men at A derimod skulle være berettiget til at opnå erstatning hos Alm. Brand A/S.

Af de grunde, som appellanten gør gældende under retssagen –og som er uddybet under ankesagen i ankestævningen –må A's krav tværtimod anses som forældet i medfør af dansk rets forældelsesretlige regler.

Som biintervenient skal Alm. Brand A/S i den forbindelse tiltræde det, som er anført af appellanten i ankestævningen, samt supplerende bemærke følgende.

2. Det er forkert, når byretten i den indankede dom lægger til grund, at Alm. Brands brev af 11. november 2013 til Arbejdsskadestyrelsen må forstås som en stiltiende accept af, at forældelse foreløbig var afbrudt, mens Arbejdsskadestyrelsen revurderede sagen, og indtil ny udtalelse forelå.

- 2.1. Byretten anfører i den forbindelse, at der angiveligt "intet fremgår om, at kravet afvises". Dette er ikke korrekt. Tværtimod anførte Alm. Brand i det pågældende brev, at man var enig i Arbejdsskadestyrelsens oprindelige udtalelse, og at det materiale, skadelidtes advokat nu baserede sin anmodning om revurdering på, ikke var nyt materiale, men materiale, der allerede var indgået i Arbejdsskadestyrelsens oprindelige vurdering af sagen.
- 2.2. Skadelidte har krav på at indhente en udtalelse fra Arbejdsskadestyrelsen, således som A's advokat ved denne lejlighed gjorde. Denne ret er lovfæstet i erstatningsansvarslovens § 10 og er ikke noget, som forsikringsselskabet kan protestere imod. Også af den grund giver det ikke mening at antage, at Alm. Brand stiltiende skulle have accepteret at lade forældelsen afbryde – hvilket ville være en markant forringelse af Alm. Brands retsstilling – blot fordi skadelidte udnyttede sin ret til at indhente en ny udtalelse fra Arbejdsskadestyrelsen.
- 2.3. Hvis A's advokat ønskede, at anmodningen om revurdering af de helbreds- mæssige følger af ulykkestilfældet skulle have særlige retsvirkninger – herunder afbrydelse af forældelsesreglerne – kunne og burde advokaten have anmodet Alm. Brand om indgåelse af en suspensionserklæring, hvilket Alm. Brand i givet fald ville have forholdt sig til. Dette havde advokaten særlig anledning til, når det af Alm. Brands brev af 11. november 2013 udtrykkelig fremgik, at Alm. Brand fandt, at Arbejdsskadestyrelsens første vurdering var korrekt, og at advokaten ikke i forbindelse med anmodning om revurdering havde tilført sagen noget nyt.

Det kan ikke komme Alm. Brand til skade, at A's advokat ikke tog skridt til at undersøge mulighederne for en eventuel suspensionsaftale, og der er intet retligt belæg for at antage, at Alm. Brand stiltiende skulle have accepteret en sådan suspensionsaftale.

- 2.4. Det forhold, at forsikringsselskabet efterfølgende spørger til, hvad der måtte være kommet ud af skadelidtes fornyede forelæggelse af sagen for Arbejdsskadestyrelsen, indebærer selvsagt ikke i sig selv nogen stiltiende accept af, at man skulle have suspenderet forældelsesreglerne.
- 2.5. Det ville være en ganske uholdbar retlig situation for forsikringsselskaberne, såfremt det forhold, at et forsikringsselskab ikke udtrykkelig meddeler, at lovens forældelsesregler fortsat er gældende, når forsikringstageren giver underretning om, at han har benyttet sin ret til at få sagen forelagt/genforelagt for Arbejdsskadestyrelsen, skulle indebære, at selskabet stiltiende har accepteret, at forældelsesfristerne er suspenderet.

Forsikringsselskaber har samme krav på retsbeskyttelse i henhold til forældelsesreglerne som alle andre juridiske og fysiske personer.

- 2.6. For fuldstændigheds skyld bemærkes, at såfremt der skal foreligge stiltiende accept, er det bl.a. en forudsætning, at den part, der gør dette synspunkt gældende, selv har opfattet, at der forelå en aftale.

Dette er ikke tilfældet i nærværende sag, hvor indstævnte selv har forklaret, at efter at han havde set Alm. Brands brev af 11. november 2013, var det:

"... hans forståelse, at Almindelig Brand lukkede sagen og sagde, at der ikke var mere at komme efter".

Det fremgår tillige, at appellantens heller ikke fik at vide af sin advokat, at der skulle foreligge nogen aftale. Se hertil gengivelsen af indstævntes partsforklaring i den indankede dom.

- 2.7. Særlig for så vidt angår den del af indstævntes krav, der angår tabt arbejdsfortjeneste, bemærkes, at dette krav slet ikke er behandlet i Alm. Brands brev af 11. november 2013 og den korrespondance, hvori dette brev indgik.

Allerede af den grund kan Alm. Brands brev af 11. november 2013 ikke tjene til at statuere, at Alm. Brand stiltiende skulle have accepteret at suspendere forældelse i relation til et sådant krav.

- 2.8. Det giver i øvrigt ingen mening, at Alm. Brand skulle have givet stiltiende accept til suspension af forældelse af et krav, som indstævnte på daværende tidspunkt end ikke havde rejst over for Alm. Brand.

3. I den indankede doms præmisser anfører byretten bl.a:

"Retten har endelig lagt vægt på, at Almindelig Brand den 2. december 2014 skrev til Arbejdsskadestyrelsen og anmodede om en status i sagen."

Byretten synes enten at have misforstået denne skrivelse fra Alm. Brand eller tillagt skrivelsen en betydning, den ikke har.

- 3.1. Den pågældende skrivelse af 2. december 2014 har følgende ordlyd:

"Skadelidtes advokat har den 30. september 2013 bedt om en revurdering af Styrelsens udtalelse af 10. september 2013.

Vi har siden da intet hørt til sagen, skal vi venligst spørge til status til sagen."

Der er tale om en ganske sædvanlig skrivelse fra et forsikringsselskab, der på sagen har noteret, at skadelidte har bedt Arbejdsskadestyrelsen om en revurdering, hvorefter forsikringsselskabet helt rutinemæssigt skriver sagen frem – på samme måde som man på et advokatkontor eller ved en domstol ville fremskrive en verserende sag – hvorefter man med passende tidsintervaller hører, hvad der er status i sagen, herunder med henblik på at kunne arkivere sagen, når der ikke sker yderligere.

Efter Alm. Brands rutiner, der formentlig svarer til gængs sagsbehandling i alle forsikringsselskaber, kan man ikke afslutte sagen i systemet, når der pågår sagsbehandling hos Arbejdsskadestyrelsen (i dag Arbejdsmarkedets Erhvervs sikring), der vil fremkomme med en udtalelse.

En sådan rutinemæssig behandling af en sag, som man har modtaget korrespondance i, er helt sædvanlig og indebærer ikke nogen som helst realitetsvurdering af, om skadelidte har et berettiget krav, herunder om et eventuelt krav

måtte være forældet, bortfaldet ved retsfortabende passivitet eller af andre grunde ikke kan gøres gældende over for forsikringsselskabet.

Der er intet i denne skrivelse – eller i Alm. Brands sagsbehandling i øvrigt – der på nogen måde skulle indebære en accept af, at forsikringsselskabet suspenderer forældelsesfristen ud over den retsstilling, skadelidte har efter loven og retspraksis.

- 3.2. Det har selvsagt ingen særskilt betydning for Alm. Brand, at skadelidte ved sin advokat har bedt Arbejdsskadestyrelsen om at revurdere sagen. Dette har skadelidte lov til, og Alm. Brand har ingen indflydelse på en sådan begæring fra skadelidte til Arbejdsskadestyrelsen.
- 3.3. Skrivelsen blev alene sendt til Arbejdsskadestyrelsen; men ikke til skadelidte eller dennes advokat. Skrivelsen kan derfor heller ikke på nogen måde have været bestemmende for skadelidtes opfattelse af, om Alm. Brand var indforstået med at acceptere yderligere suspension og/eller acceptere, at der pågik "forhandling". Skadelidte og dennes advokat var ikke vidende om skrivelsen fra Alm. Brand.
- 3.4. For fuldstændigheds skyld bemærkes, at selv om skadelidte eller dennes advokat havde været bekendt med skrivelsen af 2. december 2014, er der intet i formuleringen, der kunne begrunde, at der forelå suspension...
4. Biintervenienten kan tiltræde, at starttidspunktet for beregning af forældelse af de pågældende krav senest har været de datoer, der er anført i appellanternes ankestævning ...
5. Biintervenienten kan tiltræde, at der ikke har foreligget en sådan "forhandling" mellem appellanten og indstævnte, at dette skulle kunne suspendere forældelsen, jf. i det hele appellanternes ankestævning ...
Som anført af appellanten havde Alm. Brand ikke mulighed for at modsætte sig, at indstævnte ville udnytte sin ret til ensidigt at indhente en ny udtalelse fra Arbejdsskadestyrelsen, og det giver derfor ikke mening at antage, at manglende protest fra Alm. Brands side skulle kunne ligestilles med forhandling og/eller stiende accept af suspension, jf. herved til lige pkt. 2.2 oven for.
6. Biintervenienten kan tiltræde, at såfremt forsikringsaftalelovens § 29, stk. 5, finder anvendelse, må den 1-årige til lægsfrist senest regnes fra den 11. november 2013, hvor Alm. Brand meddelte, at der med den da foreliggende udtalelse fra Arbejdsskadestyrelsen var truffet den korrekte afgørelse i erstatningssagen. Der henvises til det, appellanten har gjort gældende i ankestævningen om dette emne ...
7. Endvidere kan biintervenienten i det hele tiltræde det, som appellanten har gjort gældende vedrørende forældelseslovens § 3, stk. 2, i ankestævningen ... ”

Landsrettens begrundelse og resultat

Sagens baggrund og problemstillinger

A pådrog sig ved et færdselsuheld den 5. februar 2009 en skade, som blev anmeldt til Alm. Brand A/S, der som ansvarsforsikringsselskab anerkendte erstatningspligten. Der verserede herefter en sag hos Alm. Brand A/S om, i hvilket omfang A var berettiget til erstatning for skader i anledning af færdselsuheldet. Advokat B, X-advokater I/S, bistod i den forbindelse A i perioden indtil primo 2016.

Sagen angår spørgsmålet om, hvorvidt der i den periode, hvor advokat B bistod A, er indtrådt forældelse for krav på erstatning for erhvervsevnetab og tabt arbejdsfortjeneste samt godtgørelse for varigt mén. Der er i givet fald enighed mellem parterne om, at der foreligger et ansvarsgrundlag. Parterne er endvidere enige om, at forældelse er indtrådt i denne periode, medmindre den 3-årige forældelsesfrist i forældelseslovens § 3, stk. 1, er suspenderet i medfør af forældelseslovens 3, stk. 2, eller afbrudt i medfør af forældelseslovens § 21, stk. 5, eller forsikringsaftalelovens § 29, stk. 5. Endelig er der mellem parterne enighed om den beløbsmæssige opgørelse af kravet. Kravet på ménogodtgørelse er dog bestridt af X-advokater I/S, der har gjort gældende, at A som følge af færdselsuheldet alene har lidt et varigt mén på 5 %, og at der ikke er årsagssammenhæng mellem yderligere varigt mén i form af psykiske skader og færdselsuheldet.

Erhvervsevnetab og varigt mén

Landsretten lægger efter bevisførelsen, herunder navnlig forklaringen fra vidnet C, til grund, at Alm. Brand A/S den 26. januar 2011 afviste, at A var berettiget til erhvervsevnetabserstatning og yderligere ménogodtgørelse end den allerede udbetalte godtgørelse svarende til en méngrad på 8 %. Landsretten lægger endvidere til grund, at Alm. Brand A/S – efter ønske fra advokat B – den 3. marts 2011 anmodede Arbejdsskadestyrelsen om en vejledende udtalelse om méngrad og erhvervsevnetab som følge af færdselsuheldet, og at Alm. Brand A/S herved accepterede en foreløbig afbrydelse af forældelsen, indtil denne udtalelse forelå.

Ved vejledende udtalelse af 10. september 2013 vurderede Arbejdsskadestyrelsen méngraden til 5 % og erhvervsevnetabet til mindre end 15 %. Herefter anmodede advokat B den 30. september 2013 ved et brev stilet til Arbejdsskadestyrelsen med kopi til Alm. Brand A/S ensidigt om en fornyet vurdering af méngraden og erhvervsevnetabet. Alm. Brand A/S reagerede på denne anmodning ved brev af 11. november 2013, der tilsva-

rende var stilet til Arbejdsstyrelsen med kopi til advokat B. I brevet konstateres det indledningsvist, at akterne fra en ørelæge svarer til de tidligere fremsendte, og der gøres herefter opmærksom på, at Alm. Brand A/S er enig i Arbejdsskadestyrelsen vejledende udtalelse af 10. september 2013.

Landsretten finder, at Alm. Brand A/S ikke ved dette brev kan anses for stiltiende at have accepteret en yderligere foreløbig afbrydelse af forældelsen, men at Alm. Brand A/S ved brevet derimod bragte den foreløbige afbrydelse af forældelsesfristen til ophør. Landsretten har herved lagt vægt på, at Alm. Brand A/S' tilslutning til Arbejdsskadestyrelsen udtalelse sammenholdt med indholdet af denne udtalelse må forstås således, at Alm. Brand A/S fastholdt sin oprindelige afvisning af, at der var grundlag for udbetaling af erhvervstabs-erstatning og yderligere méngodtgørelse, og at A og hans advokat således herefter ikke med føje kunne antage, at der var forhandlinger mellem parterne og kunne nås en forligsmæssig løsning i sagen. Denne forståelse understøttes tillige af, at advokat B ikke løbende fremsendte relevante dokumenter til Alm. Brand A/S, herunder Arbejdsskadestyrelsen og Ankestyrelsen afgørelser i arbejdsskadessagen, og i det hele taget i en periode på mere end to år ikke rettede henvendelse til Alm. Brand A/S om sagen. Landsretten tillægger det i den forbindelse ikke afgørende betydning, at brevet af 11. november 2013 var stilet til Arbejdsskadestyrelsen, når henses til, at advokat B, der uden forudgående drøftelse med Alm. Brand A/S havde anmodet Arbejdsskadestyrelsen om en fornyet vurdering, modtog kopi heraf.

Alm. Brand A/S' brev af 2. december 2014 sendt til Arbejdsskadestyrelsen uden advokat B som kopimodtager, hvorved der spørges til status i sagen, kan endvidere ikke føre til en anden vurdering. Landsretten lægger således efter brevets adressat og indhold samt efter forklaringen fra vidnet C om baggrunden for afsendelsen af brevet til grund, at brevet alene blev sendt som led i Alm. Brand A/S' interne rutiner henblik på vurdering af, om sagen kunne lægges på fjernarkiv.

Landsretten finder på den baggrund, at forældelsesfristen for så vidt angår A's krav på erstatning for erhvervsevnetab og godtgørelse for varigt mén ikke kan anses for afbrudt i medfør af hverken af forældelseslovens § 21, stk. 5, eller forsikringsaftalelovens § 29, stk. 5.

For så vidt angår spørgsmålet om årsagssammenhæng i relation til varigt mén har Retslægerådet ved besvarelsen af spørgsmål 7 anført, at det ikke er muligt med sikkerhed at vurdere, om færdselsuheldet i sig selv, de af uheldet afledte klager over især kroniske smerter eller overfaldet i 2010 har været mest udslagsgivende for de psykiske symptomer og klager. På denne baggrund finder landsretten det – uanset, at Arbejdsmarkedets Erhvervssikring (tidligere Arbejdsskadestyrelsen) ved udtalelse af 22. december 2015 har vurderet, at de overvejende psykiske gener kan tilskrives færdselsuheldet – ikke godtgjort, at der er årsagssammenhæng mellem de psykiske mén og færdselsuheldet.

X-advokater I/S skal herefter erstatte A kravet vedrørende erhvervsevnetab.

Tabt arbejdsfortjeneste

Det lægges som ubestridt til grund, at advokat B ikke på vegne af A over for Alm. Brand A/S har fremsat krav om tabt arbejdsfortjeneste. Landsretten finder allerede derfor, at forældelsesfristen for dette krav ikke er afbrudt i medfør af forældelseslovens § 21, stk. 5, eller forsikringsaftalelovens § 29, stk. 5.

Landsretten finder endvidere, at A og dennes advokat ikke kan anses for at have været i utilregnelig uvidenhed om hverken kravet eller skyldneren, hvorfor forældelsesfristen heller ikke er suspenderet i medfør af forældelseslovens § 3, stk. 2.

X-advokater I/S skal herefter erstatte A kravet vedrørende tabt arbejdsfortjeneste.

Konklusion og sagsomkostninger

Som følge af det anførte har A krav på at X-advokater I/S betaler ham erstatning for erhvervsevnetab og tabt arbejdsfortjeneste som påstået, mens han ikke har krav på méngodtgørelse (51.247,35 kr.). Landsretten tager herefter påstanden til følge som nedenfor bestemt.

Efter sagens udfald skal X-advokater I/S betale sagsomkostninger for begge retter til A med i alt 463.040 kr. Beløbet omfatter 138.040 kr. til retsafgift og 325.000 kr. til udgifter til advokatbistand inkl. moms. Ved fastsættelsen af beløbet til

dækning af udgifterne til advokatbistand er der ud over sagens værdi taget hensyn til sagens omfang, herunder at sagen i byretten har været forelagt Retslægerådet.

T h i k e n d e s f o r r e t:

X-advokater I/S skal til A betale 2.862.576,32 kr. med procesrente fra den 10. juni 2016.

I sagsomkostninger for begge retter skal X-advokater I/S betale 463.040 kr. til A.

De idømte beløb skal betales inden 14 dage efter denne doms afsigelse.

Sagsomkostningerne forrentes efter rentelovens § 8 a.